

ΩΚΡΑΤΟΥΣ Κ. ΒΑΜΒΑΚΟΥ

Πρὸ ὀγδοήκοντα ἐτῶν ὁ Ἑλληνικὸς Στρατός, με ἐπι-
κεφαλῆς τὸν Στρατηγὸν Σκαρλάτον Σουτσον, κατελάμ-
βανε τὴν Θεσσαλίαν, ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως Γεωργίου
τοῦ Α΄.

Ἡ ἐπανάστασις τοῦ Γένους τοῦ 1821 διὰ τὴν ἀπόκτησιν
τῆς Ἑλευθερίας καὶ αἱ μεγάλοι θυσίαι εἰς αἷμα, χρῆμα καὶ
καταστροφάς, τὰς ὁποίας ὑπέστη κατὰ τὸν τιτάνιον ἐκεί-
νον ἀγῶνα καὶ ἡ ἰδιαιτέρα μας πατρίς Θεσσαλία, ἡ ὁποία
ἠγωνίσθη διὰ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ ἀγῶνος ἐν τῇ λοιπῇ
Ἑλλάδι, δὲν ἐδικαίωσε τοὺς πόθους τῶν Θεσσαλῶν καὶ
τὴν ἐλευθερίαν, ἡ ὁποία ἀπεδόθη εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα
δὲν εἶχε τὴν τύχην νὰ τὴν ἀπολαύσῃ καὶ ἡ Πατρίδα μας.

Καὶ ἔτσι ἐπὶ 50 ὀλόκληρα χρόνια ἐστέναζε ὑπὸ τὸν ζυ-
γὸν τοῦ τυράννου.

Αἱ ἀλλεπάλληλοι ἐξεγέρσεις καὶ ἐπαναστατικαὶ ἐκδη-
λώσεις τῶν Θεσσαλῶν, ὅπως τῷ 1854, 1864 καὶ 1878 ἐδέη-
σε νὰ κινήσουν τὸ ἐνδιαφέρον τῶν Μεγάλων Δυνάμεων
καὶ νὰ συζητήσουν τὸ αἴτημα τῶν ὑποδούλων Θεσσαλῶν
καὶ τῷ 1880, 4^ν Ἰουνίου, συνηλθε ἐν Βερολίῳ συνέδριον,
τὸ ὁποῖον καθώριζε τὰ νέα σύνορα τῆς Ἑλλάδος.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς χαραχθείσης γραμμῆς ὑπὸ τοῦ Γάλλου
συνταγματάρχου Περιέ ἢ Τουρκία, τῇ ὠθήσει τοῦ φιλο-
τουρκικοῦ νέου Πρωθυπουργοῦ τῆς Γαλλίας Σαιντ Χιλέρ,
ἐπιδιώκοντας νὰ ἐπιτύχῃ τὸ προτεκτοράτον τῆς Τύνιδος
τὸ ὁποῖον καὶ ἐπέτυχε, ἐδυστρώπει καὶ πάλιν διὰ τὴν ἐφαρ-
μογὴν τῆς συνθήκης ἐκείνης, ὅποτε προτάσει τοῦ Βίスマρκ
ὑποστηρίζει τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ρωσίας, συνηλθε νέα
διάσκεψις ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 10^ῃ Φεβρουαρίου 1881,
ἡ ὁποία καθώρισε τὰ νέα σύνορα Ἡπείρου καὶ Θεσσαλίας,
κολοβωμένα ὅμως ἀπαισιῶς.

Ὁ τότε Πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδος ἀείμνηστος Ἀλέ-
ξανδρος Κουμουνδούρος, με τὸ εὐστροφον πνεῦμα καὶ τὴν
εὐχέρειαν νὰ προσαρμόζεται εἰς τὰς περιστάσεις, διεχειρί-
σθη διπλωματικώτατα τὸ ἀκανθῶδες αὐτὸ ζήτημα καὶ ἐπὶ
τῇ προσφορᾷ ἐνὸς μεγάλου τμήματος τῆς Θεσσαλίας καὶ
μικροῦ τοιούτου τῆς Ἡπείρου, ὑπέπεσεν εἰς δίλημμα,
διότι, ἐὰν ἠρνεῖτο νὰ τὴν δεχθῇ τὴν προσφορὰν αὐτὴν
θὰ ἀπεδύετο εἰς πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας, ὡς ἠπεῖλει,
οὐδεὶς ὅμως θὰ τὸν ἐβοήθει καὶ θὰ ἐνικῆτο.

Τὶ νὰ κάμῃ;

Τὸ ζήτημα ἐτίθετο ὡμῶς: Ἡ αὐτὰ τὰ ὀλίγα ἐδάφη ἢ τί-
ποτε.

Ἡ Γαλλία, χάριν τῶν ἀνταλλαγμάτων τῆς Τύνιδος, εἶχε
φθάσει νὰ προβῇ εἰς διαβήματα πρὸς τὰς Δυνάμεις, προ-
τείνουσα νὰ πεισθῇ ἡ Ἑλλάς ἵνα παραιτηθῇ τῶν ἀξιώσεων
τῆς καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ ἀφοπλισθῇ. Ἐξ ἄλλου ὑπῆρχεν ἐμπι-
στευτικὴ πληροφορία, ὅτι ἡ πρότασις περὶ παραχωρήσεως
τῶν τμημάτων τούτων Θεσσαλίας καὶ Ἡπείρου, τῇ πρωτο-
βουλίᾳ τοῦ Βίスマρκ ἐγένετο μετὰ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἀρνηθῇ
νὰ τὴν δεχθῇ ἡ Ἑλλάς.

Ὁ ἴδιος ὁ Κουμουνδούρος, εἶχεν ἰδιαιτέρως παραστήσει
εἰς τοὺς πρέσβεις τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, ὅτι καμμια
Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις δὲν θὰ ἐτόλμα νὰ δεχθῇ μίαν τοι-
αύτην πρότασιν, διότι θὰ ἐξεγείρετο ἐν Ἑλλάδι ἐσωτερικὴ
ἐπανάστασις.

Ὅταν ὅμως, ἔλαβεν τὴν διακοίνωσιν εἰς χεῖρας τοῦ ὁ
Κουμουνδούρος, ἔσπευσε νὰ δηλώσῃ ὅτι τὴν δέχεται ὡς
μερικὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἀξιώσεων τῆς Ἑλλάδος, μετὰ τὴν
ἐλπίδα μείζοντος ἱκανοποιήσεως ἐν τῷ μέλλοντι.

Ἐτρίβον τοὺς ὀφθαλμούς των, ὅταν τὸ ἀνέγνωσαν με-
ρικοὶ πρέσβεις, οἱ ὅποιοι ἐπεδίωκον καὶ ἐπερίμεναν τὴν
μὴ ἀποδοχὴν.

Καὶ ὅταν εἰς τὴν Βουλὴν τοῦ ἐπετέθη ὁ Τρικούπης, τοῦ
ἀπήντησεν τὰ ἑξῆς:

«Ἐπεγράψαμεν τὴν σύμβασιν καὶ ἤδη ἡ Θεσσαλία καὶ
μέρος τῆς Ἡπείρου εἶναι Ἑλλάς.

Τὴν ὑπεγράψαμεν, διότι ἐθεωρήσαμεν αὐτὴν ὑπηρετοῦ-
σαν τὰ μεγάλα συμφέροντα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, σώζουσαν
τὴν Θεσσαλίαν καὶ Ἄρταν καὶ ἱκανοποιούσαν τοὺς προ-
αιωνίους πόθους ἡμῶν.

Καὶ σεῖς, οἱ πατριῶται, ὅσοι λυπεῖσθε, διότι δὲν ἐτύχατε
τῆς εὐτυχοῦς περιστάσεως, νὰ χύνεται τὸ αἷμα ἡμῶν ὑπὲρ
τῆς Πατρίδος, σεῖς ἐψηφίσατε τὴν σύμβασιν. Τί θὰ ἐλέ-
γαμεν, κύριοι, εἰς τοὺς Θεσσαλοὺς; Σᾶς δίδεται ἡ ἐλευ-
θερία, ἀλλ' ἡμεῖς τὴν ἀρνούμεθα. Θέλομεν νὰ πολεμήσετε,
θέλομεν τὴν πατρίδα σας νὰ μεταβάλωμεν εἰς στάχτη καὶ
ἐρείπια.

Καὶ ἐπειδὴ αἱ τύχαι τοῦ πολέμου εἶναι ἀβέβαιαι, νὰ
ἴδωμεν, ἴσως τοὺς Τούρκους ἐν αὐτῇ τῇ πρωτεύουσῃ.

Τὸ κατ' ἐμέ, ἐν μόνον ἐπιθυμῶ πρὶν μεταβῶ εἰς τὸν τά-
φον, νὰ δώσω τὴν ὑπογραφὴν μου καὶ εἰς ἄλλας ὁμοίας
πράξεις».

Αὐτὰ ἐν συγκινήσει καὶ δακρύοις εἶπεν ὁ περινούστα-
τος ἐκεῖνος πολιτικὸς καὶ ἔτσι τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα
πρὸ ὀγδοήκοντα ἐτῶν κατέλαβον ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, τὴν
ἰδιαιτέραν μας πατρίδα Θεσσαλίαν, ἀποδώσαντα εἰς αὐ-
τὴν τὴν ἐλευθερίαν, τὴν ὁποίαν ὅλοι μας ἀπολαμβάνομεν.

Ἡ Ἱστορικὴ καὶ Λαογραφικὴ Ἑταιρεία τῶν Θεσσαλῶν,
ἡ ὁποία ἐπὶ τριάκοντα πέντε ἔτη ἀγωνίζεται διὰ τὴν πε-
ρισυλλογὴν, διαφύλαξιν καὶ δημοσίευσιν τῶν ἱστορικῶν,
ἀρχαιολογικῶν, λαογραφικῶν καὶ γλωσσικῶν κειμηλίων
τῆς πατρίδος μας Θεσσαλίας, εὐγνώμων πρὸς τοὺς ἀγωνι-
σθέντας, θυσιασθέντας καὶ ταλαιπωρηθέντας διὰ τὴν ἀπό-
κτησιν τῆς ἐλευθερίας, τὴν ὁποίαν ἐχάρισαν, κλίνει τὸ
γόνυ πρὸ τῶν ἡρώων ἐκείνων. Ἡ ἡμετέρα Ἑταιρεία ἀπέ-
τισε φόρον τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τοὺς ἡρώας αὐ-
τοὺς διοργάνωσασα παρομοίας ἐορτὰς καὶ κατὰ τὸ ἔτος
1935 ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 50ετίας ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώ-
σεως τῆς Θεσσαλίας.

Νοερῶς διαβεβαίωσιν αὐτοὺς, ὅτι καὶ ἡμεῖς θέλομεν τη-
ρῆσαι τὸν ὄρκον μας ἵνα τὴν διαφυλάξωμεν, ὅπερ καὶ γί-
νεται, ἵνα τὴν παραδώσωμεν εἰς τοὺς ἀπογόνους μας.

Οἱ Θεσσαλοὶ ὅλοι εἶναι υπερήφανοι, διότι πάντοτε
ἔδωσαν τὸ «παρὸν» κατὰ τὰς κρίσιμους περιστάσεις, τὰς
ὁποίας διήλθεν ἡ πατρίς μας καὶ ἐπετέλεσαν τὸ ἱερόν των
καθῆκον πρὸς αὐτοὺς.

*

ΕΙΣΤΡΙΚΑΛΑ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΑ

Ἐπάρχουν εἰς τὴν Ἱστορίαν τῶν Ἐθνῶν γεγονότα τὰ
ὁποία εἴτε εὐχάριστα εἴτε δυσάρεστα συγκινοῦν τὰς καρ-
δίας τῶν ἀπαρτιζόντων τὸ ἔθνος ἀτόμων καὶ ἰδίᾳ τῶν
ἀγνῶν πατριωτῶν, οἱ ὅποιοι με ἀνάλογα αἰσθήματα ἀνα-
πολοῦν αὐτῶν. Καὶ ὅταν ἡ ἀνάμνησις τῶν γεγονότων ἀνά-
γεται εἰς εὐτυχὴ διὰ τὸ ἔθνος συμβάντα τότε ἡ ἀναπό-
λησις των μεταβάλλεται εἰς ἐθνικὴν ἐορτὴν καὶ σύσσω-
μον τὸ ἔθνος ἀγάλλεται.

Μία ἀπὸ τὰς ἐθνικὰς αὐτὰς ἐορτὰς εἶναι καὶ ἡ ἀναπό-
λησις τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Θεσσαλίας, αὐτόχρονα
ἐθνικὴ ἐορτὴ, διότι ἡ ἀπελευθέρωσις αὐτῆς δὲν ἦτο μόνον
ἡ ἐκπλήρωσις μέρους τῶν ἐθνικῶν πόθων, διὰ τοὺς ὁποί-
ους τόσοι ἀγῶνες καὶ τόσαι θυσίαι καὶ ἡ μερικὴ ἱκανο-
ποίησις τῶν δικαιωμάτων μας, ἀλλὰ καὶ διότι αὐτὴ ἔδω-
σε τὴν δύναμιν εἰς τὸ ἔθνος νὰ ἐξορμήσῃ εἰς μεταγενεστέ-
ρους ἱεροὺς ἀγῶνας ἐξ ὧν ἐπήλθεν ἡ προσάρτησις καὶ ἄλ-
λων ἑλληνικωτάτων τμημάτων εἰς τὸ Βασίλειόν μας.

Ἄλλ' ἂν τοιαύτην ἐθνικὴν ἐορτὴν ὑποχρεοῦται πᾶς
Ἕλλην νὰ πανηγυρίζῃ εἰς τὸν τόπον τὸν ἀπελευθερωθέν-
τα ἐκ τοῦ ζυγοῦ τῆς δουλείας καὶ εἰς τοὺς κατοίκους αὐτοῦ,
ἀπογόνους ὅλους ἐκείνων οἵτινες ἐξησαν τὸ εὐχάριστον

αὐτὸ γεγονός, ὁ ἔορτασμός προσλαμβάνει ἄλλην μεγαλοπρέπειαν καὶ τὸ νόημά του καθίσταται βαθύτερον.

Εἰς τὸ προσήκον λοιπὸν αὐτὸ περιβάλλον καὶ μὲ αἰσθήματα ἀγάπης πρὸς τὴν γενέτειραν Θεσσαλίαν ἀναπολοῦμεν τὴν λαμπρὰν ἱστορίαν της, ἡ ὁποία ἀπὸ τὰ βάθη τῶν αἰώνων κατέληξεν εἰς τὸ σημαντικὸν ἔτος τοῦ 1881 καὶ γινόμεθα ταυτοχρόνως προσκυνηταὶ τῆς ἱεῖρας μνήμης ὄλων τῶν μεγάλων ἀνδρῶν αὐτῆς.

Πραγματικῶς. Καὶ ὁ μῦθος τῆς ἀρχαιότητος καὶ ἡ ἱστορία τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς Θεσσαλίας ἀρχεται· αὐτὴ εἶναι ἡ κοιτίς τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, πού κατηύγασε τὸν κόσμον ὁλόκληρον καὶ ἐξημέρωσε τὸν ἄνθρωπον, ἂν δὲ ὁ ἴδιος αὐτὸς ἄνθρωπος διὰ τοῦ λόγου ἀνῆλθε πρὸς τὸ θεῖον πάλιν ἐδῶ, ἐδῶ εἰς τὴν Θεσσαλίαν, πρέπει νὰ ἐστάθῃ διὰ νὰ συγκεντρώσῃ τὰς δυνάμεις του μὲ τὰς ὁποίας θ' ἀνήρχετο εἰς τὴν κατοικίαν τῶν ἀρχαίων θεῶν του, τὸν Ὀλυμπον. Καὶ ἡ Θεσσαλία μὲ τὸν Δευκαλίωνα, μὲ τοὺς Κενταύρους, μὲ τοὺς Λαπιθάς καὶ ὅλα τὰ μυθικὰ ἐκεῖνα πρόσωπα καὶ ὄντα ἐγένινεν ἡ τροφὸς τῶν μεγάλων πνευματικῶν ἀνατάσεων τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ ἐγεννήθησαν εἰς αὐτὴν Θεοὶ καὶ ἡμίθεοι καὶ ἥρωες, Ἀσκληπιοὶ καὶ Ἀχιλλεῖς καὶ Ἰάσωνες, ἀγαθόντες τὸν θαυμασμόν πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν πολιτισμόν εἰς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου.

Καὶ αἱ ἄπειροι πόλεις τῆς Θεσσαλίας, τὰς ὁποίας καὶ σήμερον ἀνασκάπτει ἡ ἀρχαιολογικὴ σκαπάνη, μαρτυροῦν τὴν εἰς αὐτὰς σφύζουσαν ἄλλοτε ζωὴν εἰς ὅλας τὰς ἐποχὰς τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἀθανάτου καὶ μεγάλης μας πατρίδος, εἰς τὴν Θεσσαλίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἦτο πεπρωμένον μυθολογία καὶ ἱστορία νὰ καταρτίσουν τὸν στέφανον τῆς δόξης εἰς τὸ διηνεκές καὶ νὰ ἐπαληθεύῃ καὶ δι' αὐτὴν εἰδικώτερον ὁ στίχος ξένου ποιητοῦ κατὰ τὸν ὁποῖον: «Οἱ ἄλλοι Θεοὶ πεθάναν, μὰ τῆς Ἑλλάδος μόνο ζοῦνε στ' ἄλση, στοὺς ποταμούς».

Πόσαι πόλεις, πόση ζωὴ, πόσος πολιτισμὸς εἰς τὰς πόλεις τὰς ὁποίας ὁ Ὅμηρος μὲ τὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα ἐκάστης ἐξ αὐτῶν τῶν πόλεων καὶ τὰ ὀνόματα τῶν βασιλέων τῶν μᾶς ἀναφέρει!

Πελασγικὸν Ἄργος καὶ Ἄλος καὶ Ἀλόπη καὶ Τρηχίνα καὶ Φυλάκη καὶ Πύρασος καὶ Ἴτων καὶ Ἀντρῶν καὶ Πτελεὸν καὶ Φεραὶ καὶ Βοίβη καὶ Γλαφῦραι καὶ Μηθώνη καὶ Θαυμακία καὶ Μελίβοια καὶ Ὀλιζῶν καὶ Τρίκκη καὶ Ἰθώμη καὶ Οἰχαλία καὶ Ὀρμένιον καὶ Ὀλοσσῶν καὶ Ἰωλκὸς εἶναι μερικαὶ ἀπὸ τὰς πόλεις τῆς ἀρχαίας Θεσσαλίας κείμεναι μὲν σήμερον ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειάν της, ἀλλὰ μὴ παύουσαι νὰ ἀποτελοῦν ἀπαραγράπτους τίτλους τῆς ἀριστοκρατίας τοῦ ἔθνους μας.

Καὶ ἐνῶ γενεαὶ ἐπορεύοντο καὶ γενεαὶ ἤρχοντο καὶ ἐνῶ ἄλλα ἔθνη ἔσβηναν καὶ ἐξηφανίζοντο ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, μόνον τὸ Ἑλληνικόν, ὁ ἀριστοκράτης, ἐπαναλαμβάνω, τῶν ἔθνων, διετηρεῖτο παρ' ὅλας τὰς περιπετείας του, ἐνιαῖον, συνεχές, ἀνόθευτον, διότι αὐτὸ ἦτο τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· διότι αὐτὸς ἦτο ὁ φυσικὸς προορισμὸς του ὡς ἔθνους Ἰδέας—διδασκάλου καὶ ἐκπροσώπου μέχρι τῆς συντελείας τῶν αἰώνων τοῦ ἀθανάτου Ἑλληνικοῦ πνεύματος. Καὶ ἡ χώρα τοῦ ἴδιου αὐτοῦ ἔθνους ἀνταξία αὐτοῦ εἰς ὠραιότητα ἀντιπροσωπευτικὴν, αὐτόχρονη εἰκῶν εἰς ἔμψυχα καὶ ἄψυχα τοῦ μεγαλείου τοῦ Ἑλληνικοῦ δημιουργήματος, ἀφοῦ τ' ἀθάνατα βουνά της, τὸ ἕνα ὠραιότερον τοῦ ἄλλου καὶ ὅλα πάλιν μαζὶ ἐξ ἴσου ὠραῖα, μὲ τὸ ὕψος τῶν ἀποδίδουν τὸ ὕψος τῆς Ἑλληνικῆς σοφίας καὶ μὲ τὰς πηγὰς τῶν τῶ ἀέναον τῆς Ἑλληνικῆς διανοήσεως καὶ μὲ τοὺς ἐξ αὐτῶν πηγάζοντας ποταμούς τὴν καθαρότητα καὶ τὴν γοργότητα τῆς Ἑλληνικῆς σκέψεως, ἐνῶ οἱ καρποφόροι κάμποι της δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ ἡ συμβολικὴ ἀγαθὴ γῆ τοῦ Εὐαγγελίου, ἥτις ἀποδίδει τὸν σπῆρον ἑκατονταπλασίονα.

Εἶναι ἡ ἴδια αὐτὴ γῆ ἡ θεσσαλικὴ καὶ εἶναι οἱ ἴδιοι οἱ κάτοικοί της, πού ὑπόδουλοι εἰς τοὺς Ῥωμαίους ἐδέχθησαν

τὸν ἐξωραϊσμόν τοῦ ἀνθρώπου διὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ, πρωτοπόροι καὶ εἰς αὐτὸν διὰ νὰ καθαγιασθοῦν τὰ χρώματά της, ὅπως μὲ τὸ αἶμα ἡρώων καὶ μὲ τὸ αἶμα μαρτύρων καὶ εἰς αὐτῆς τῆς Θεσσαλίας τὴν γῆν νὰ τελειωθῇ ὁ πολὺς ἱερομάρτυς τῆς Ἐκκλησίας μας κατὰ τὸν 6^{ον} αἰῶνα Ἅγιος Χαράλαμπος «ἰερεὺς ἐνομώτατος τῆς Μαγνησίας τῆς Θεσσαλίας», καὶ ὕστερον, ὅταν ὁ Χριστιανισμὸς ἐπεκράτησεν, ἄλλοι Θεσσαλοὶ ἅγιοι νὰ λαμβάνουν τὸν φωτοστέφανον τῆς ὀρθοδοξίας ὡς σεμνώματα καὶ ἐγκαλλωπίσματα αὐτῆς.

Περνοῦν αἰῶνες καὶ ἡ ὠραία Θεσσαλία ἀποτελεῖ πάντοτε σημαίνοντα τόπον τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας καὶ τὰ σιτηρὰ της εἶναι πάντοτε ὀνομαστά καὶ τὰ μεταξωτά της τὸ ἴδιον καὶ ὁ οἶνος ὁ Πτελεατικὸς εἰσρέει ὡς πολῦτιμον προῖον εἰς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων ὅπως ὁ σύγχρονος καμπανίτης οἶνος.

Τί καὶ ἂν ἐπέδραμον μέχρι τῆς Θεσσαλίας κατὰ καιροῦς βάρβαροι ἀπὸ βορρᾶ διὰ ν' ἀρπάσουν καὶ φύγουν ὡς λησταὶ πρὸ τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως τῆς Ἑλληνικῆς Αὐτοκρατορίας;

Τί καὶ ἂν Βούλγαροι ἐπιδρομεῖς, φθάσαντες ποτὲ μέχρι Λαρίσης ἔκλειψαν τὸ ἱερὸν λείψανον τοῦ Ἁγίου Ἀχιλλεῖου; Τί καὶ ἂν οἱ Φράγκοι σταυροφόροι τοῦ 13^{ου} αἰῶνος διένειμον ἐπὶ τινα ἔτη μεταξύ τῶν τὴν ἰδικὴν μας Αὐτοκρατορίαν;

Ἡ Ἑλληνικωτάτη Θεσσαλία ἔμεινε ὡς ἦτο μὲ τὸ ἀκμαῖον ἔθνον τῆς χρῶμα καὶ μὲ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν της, τὸ κάρφος αὐτὸ εἰς τὸν ὀφθαλμόν τῶν μισελλήνων, ἀφοῦ δι' αὐτῆς καταπίπτουν αἱ βλακῶδεις θεωρίαι περὶ τῆς διακοπῆς μας ἀπὸ τοῦ αἵματος τῶν προγόνων μας καὶ μάλιστα, ἂν θέλετε, ὄχι μὲ γνησίαν τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἀλλὰ μὲ γνησίαν τὴν δημοτικὴν γλῶσσαν τῆς ὁποίας τὸ συντετμημένον τῶν λέξεων τόσον σύνηθες εἶναι ἐν Θεσσαλίᾳ.

Ἐπέπρωτο ὅμως κάποτε νὰ ἔλθῃ ἡ λαΐλαψ τῆς Τουρκοκρατίας καὶ ἡ μεγάλη Πατρίς μας ἀλυσόδετος διήνυσεν τὴν μακρὰν δουλείαν.

Πρὸ τῆς ἰσχύος τοῦ δυνάστου καὶ τῆς βίας ἀνεβίωσε τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ὁλόκληρον ὡς νεώτερος Ὀδυσσεὺς Λαερτιάδης. Μόνα θετικὰ μέσα ἀμύνης κατὰ τῆς δουλείας ὑπῆρξαν τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα, αὐτὰ τὰ ὁποία θὰ διετήρουν ἀκμαῖον τὸ ἔθνικόν φρόνημα τῶν Ἑλλήνων.

Καὶ πράγματι. Πρῶτῃ ἡ πατριαρχικὴ σχολή, ἡ κληθεῖσα Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ, ἐγένετο ὁ τηλευγῆς φάρος, ὁ ὁποῖος ἐφώτιζε τὸ σκοτεινὸν πέλαγος εἰς τὰ κύματα τοῦ ὁποίου ἐφέρετο τὸ γένος.

Καὶ κατ' ἀπομίμησιν τῆς ἀνωτέρω σχολῆς ἄπειρα σχολεῖα ἀνὰ τὴν ὑπόδουλον Ἑλλάδα ἐπετέλουν τὸν μέγαν ἄθλον τῆς διατηρήσεως τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας ἐκείνης πού θὰ ἐδίδασκε τὰ Ἑλληνόπουλα τὸ ἀθάνατον πνεῦμα τῶν προγόνων του καὶ τὴν ἱστορίαν του, ἱστορίαν πού ἀρχίζε ἀπὸ τὸν Κόδρον καὶ ἐτελείωνε μὲ τὸν Κωνσταντῖνον Παλαιολόγον, τὸν μέγαν ἐκείνον αὐτοκράτορα, ὁ ὁποῖος ἐνεσάρκωσε τὴν Ἑλληνικὴν ἀνδρείαν καὶ ἀπετύπωσε τὴν Ἑλληνικὴν ἀρετὴν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς, διὰ νὰ φωτίζῃ τοὺς αἰῶνας. Μόνον ὅταν ἀναλογισθῇ κανεὶς ὅτι ἐξήκοντα περίπου ἔτη πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸ 1389 ὁ βασιλεὺς τῶν Βουλγάρων Σισμάνος ὑποκύπτων πρὸ τῆς δυνάμεως τῶν Τούρκων ἐνεφανίζετο μετὰ τοῦ υἱοῦ του πρὸ τοῦ κατακτητοῦ Μουράτ φέροντες νεκρικὰ σάβανα καὶ πίπτοντες πρηνεῖς πρὸ τοῦ ἵππου τοῦ Σουλτάνου ἐκείνου, εἰς ἐνδειξιν τῆς ἐξουθενώσεώς των, τότε θὰ ἴδῃ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Παλαιολόγου τὴν διακηρυχθεῖσαν μέγαν ἀλήθειαν τῶν ἀρχαίων προγόνων μας ὅτι: «εἰκὸς ἐστὶ βαρβάρων ἀρχεῖν Ἑλληνας καὶ οὐχ Ἑλλήνων βάρβαροι», καὶ ποῖον βάθος εἶχον αἱ κατὰ τὴν παράδοσιν τελευταῖαι λέξεις τοῦ Ἐθνομάρτυρος ἐκείνου

Χριστιανού αυτοκράτορος ζητούντος ένα Χριστιανόν δια να πάρη την κεφαλήν του.

Ἡ Παιδεία συνεπῶς μετὰ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ ἦτο ἐκείνη ἢ ὁποία διετήρησε τὸ Ἔθνικόν φρόνημα τῶν Ἑλλήνων διὰ τῶν γραμμάτων, τὰ ὅποια ὅμως δὲν ἀντελήφθη ὁ κατακτητὴς Μωάμεθ ὁπόσῃ δύναμιν εἶχον καὶ δι' αὐτὸ συγκατετέθη εἰς τὴν ἰδρυσιν τῆς πρώτης σχολῆς, πιστευόν ὅτι οἱ ἀσχολούμενοι μὲ τὰ γράμματα ἀποτελοῦν «ἀκίνδυνον πλῆθος ἀπολέμων». Τί προσέφερον ἡ Θεσσαλία εἰς τὸν θεμελιώδη αὐτὸν παράγοντα τῆς διατηρήσεως τοῦ Ἐθνικοῦ φρονήματος μᾶς τὸ πιστοποιεῖ μὲ ἀριθμοὺς τὸ πόρισμα μιᾶς ἐπιτροπῆς ἐκ τριῶν ἀειμνήστων σοφῶν καθηγητῶν (τοῦ Ἀσωπίου, τοῦ Φιλίπ. Ἰωάννου καὶ τοῦ Καστόρη), ἢ ὁποία κατὰ τὸν Φιλολογικὸν ἀγῶνα τὸν ἀθλοθετηθέντα ὑπὸ τοῦ Ροδοκανάκη τὸ 1867 κατηγορήθη τὰ ἀπὸ τῆς ἀλώσεως ἰδρυθέντα σχολεῖα ἐπὶ Τουρκοκρατίας τῆς Ἑλλάδος μὲ τοὺς κάτωθι ἀριθμοὺς, 4 ἐν Ἰταλία, 7 εἰς Ἑπτάνησα, 13 εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου, 8 εἰς Θράκην, 16 εἰς Μακεδονίαν, 19 εἰς Ἡπειρον, 12 εἰς Ἀνατολικὴν καὶ Δυτικὴν Ἑλλάδα, 21 εἰς Μικρὰν Ἀσίαν, 12 εἰς διάφορα μέρη τοῦ ἐξωτερικοῦ, 9 εἰς Πελοπόννησον, καὶ εἰς τὸν ἀνώτερον ὄλον ἀριθμὸν 24 εἰς Θεσσαλίαν. «Ἄν δὲ εἰς τὴν παιδείαν ἔστρεψαν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς εἰς σάνιδα ἐλπίδος κατὰ τὸ πολιτικὸν ναυάγιον τοῦ Ἔθνους, πρὸς τοῦτο διδασκάλους παρεσκεύασαν πρῶτον μὲ πᾶσαν κεκοσμημένους ἀρετῆν, χρηστοὺς, φιλοτίμους, εὐσεβεῖς, φιλοπάτριδας, τῆς πενίας καταφρονητὰς καὶ τῶν ἀπὸ τῶν τυράννων κινδύνων, παράδειγμα γενομένους διὰ τοῦ ἰδίου βίου πρὸς τοὺς μαθητέοντας παρ' αὐτοῖς», γράφει ἐπιγραμματικῶς ὁ ἀειμνήστος σοφὸς ἱστορικὸς Κ. Ζησίου εἰς τὸ ἔργον του «Διδάσκαλοι τοῦ Γένους».

Καὶ ἀπὸ τοὺς Θεσσαλοὺς διδασκάλους καὶ ἀπὸ τὰ Θεσσαλικά σχολεῖα ἐκεῖνα προῆλθον μαθηταὶ μὲ ἀκεραίαν τὴν Ἐθνικὴν συνείδησιν ὅταν ἢ βία τοῦ κατακτητοῦ ἐμπόδιζε πᾶσαν ἐθνικὴν ἐκδήλωσιν καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοὶ εἰς τὰ μέσα τοῦ 18^{ου} αἰῶνος γίνονται αἱ ἀπταὶ ἀποδείξεις ὅτι τὸ Ἔθνος τὸ Ἑλληνικὸν δὲν ἐλησμόνησε τὸ καθῆκον του διὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν του. Σεμνὴ εἶναι ἡ χορεία τῶν μαθητῶν ἐκείνων ὡς ὀρίμων πλέον ἀνδρῶν ὄνειροπολούντων τὴν ἀνάστασιν τοῦ Γένους καὶ ἐργαζομένων δι' αὐτήν. Καὶ εἰς τὴν χορείαν αὐτῶν διακρίνομεν τὸν ἐκ Ζαγορᾶς τοῦ Βῶλου λόγιον Πατριάρχην Κωνσταντίνου Καλλίνικον τὸν Γ' καὶ τὸν ἐκ Λαρίσης ἐνθουσιώδη Γεώργ. Παπάζωλην, τὸν λοχαγὸν τοῦ πυροβολικοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Αυτοκρατείας Αἰκατερίνης τῆς Μεγάλης τὸν ὀργανώσαντα τὴν ἀτυχή ἐξέγερσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους τὸ 1769 μετὰ τοῦ Ὀρλώφ καὶ τόσον ἀδικηθέντα ὑπὸ τῆς ἱστορίας διὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐπαναστάσεως ἐκείνης, καὶ μετ' αὐτὸν Ρήγαν τὸν Φεραῖον, τὸν γλυκύτατον ψάλτην τῆς θεᾶς ἐλευθερίας, τὸν ἀφυπνίσαντα καὶ συγκινήσαντα κάθε Ἑλληνικὴν ψυχὴν, καὶ μετ' αὐτοὺς τοὺς ἐκ Μηλεῶν τοῦ Βῶλου τρεῖς λόγιους κληρικοὺς τοὺς ἀναπτύξαντας τόσῃν δρᾶσιν εἰς τὰ γράμματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ Ἔθνους, Ἀνθιμὸν Γαζῆν, Δανιὴλ Φιλιππίδην καὶ Γρηγόριον Κωνσταντῶν.

Καὶ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτὴν χορείαν συγκαταλεγόμενοι περνοῦν καὶ οἱ ἥρωες Γεωργάκης Ὀλύμπιος, ὁ πλέον ἐγγράμματος καὶ ὁ πλέον εὐσυνείδητος στρατιωτικὸς ἐκ τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ 1821, ἀλλὰ καὶ ὁ μόνος ἀποδειχθεὶς ἐφάμιλλος τοῦ Σπαρτιάτου Λεωνίδου, ὅταν εἰς τὸ κωδωνοστάσιον τῆς μονῆς τοῦ Σέκου ἐξαντλῶν καὶ τὸ τελευταῖον του βόλι ἀνετινάσσετο διὰ νὰ ὑψώσῃ εἰς τοὺς οὐρανοὺς τὴν Ἑλληνικὴν θυσίαν, καὶ ὁ Χριστόφορος Περραιβὸς ὁ ἄλλοτε νεαρὸς σύντροφος τοῦ Ρήγα καὶ ὁ Νικοτσάρας καὶ ὁ Στουρνάρας καὶ ὁ ἡμίθεος Χριστόδουλος Χατζηπέτρος, ὁ ὄρατος ἐκεῖνος ἔφηβος ὁ ὁποῖος ἔφθασε μέχρι τοῦ πανισχύρου τότε Μεγάλου Ναπολέοντος διὰ νὰ ζητήσῃ τὴν ἐπέμβασίν του διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Γένους μας καὶ

ὁ Παπαθύμιος ὁ Βλαχάβας ὁ πιστὸς τοῦ Χριστοῦ ἱερεὺς καὶ πιστότερος τῆς πατρίδος ἱεραπόστολος καὶ πολεμιστὴς, καὶ ὁ στρατάρχης τῆς Ρούμελης Θεσσαλὸς Γεώργιος Καραϊσκάκης, τὸ στρατιωτικὸν αὐτὸ δαιμόνιον τῶν νεωτέρων χρόνων, ὁ ἀδάμαστος ἀγωνιστὴς ὑπὲρ τῶν δικαίων τοῦ Ἔθνους.

Ἀκόμη τὴν χορείαν αὐτὴν πλαισιώνουν ἀρματοῦλοι τῆς Θεσσαλίας Λαζαῖοι, Διαμαντῆδες, Στουρνάρηδες καὶ Μπασδέκηδες καὶ ὁ κόσμος τῶν Φιλικῶν, οἱ ὁποῖοι, κατὰ τὸν ἐπίσημον κατάλογον, φέρουν τοὺς Θεσσαλοὺς εἰς τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν ἀπὸ τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας, μὲ ἐξέχοντας καὶ πλήρεις ζήλου τοὺς ἀδελφοὺς Αἰνιᾶνας, τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ἀρδαμερίου Ἰγνάτιον, τὸν ἱατρὸν Καρνεάδην, τὸν λόγιον Ἀριστείδην Παπᾶν ὅστις ἐν Σερβίᾳ εὐρισκόμενος ὡς ἀπεσταλμένος τῆς Ἐταιρείας καὶ συλλαμβανόμενος ὑπὸ τῶν Τούρκων προέκρινε τὴν αυτοκτονίαν τῆς ἀποκαλύψεως τῶν μυστικῶν, τὸν περιφανῆ τῆς Ἐκκλησίας ρήτορα Κωνσταντῖνον Οἰκονόμον τὸν ἐξ Οἰκονόμων, τὸν Στέφανον Δούγκαν, τὸν Δρόσον Δροσινόν, τὸν Δημήτριον Σχινᾶν, τὸν Ἀναστάσιον Ραψανίτην, τὸν Δημήτριον Μάνθον, τὸν Στέργιον Πρασᾶν, τὸν Κυριακὸν Τασίκαν, τὸν Ἰωάννην Σκαρλάτον καὶ τὸν Στέργιον Χατζηκόσταν, ποὺ ποικιλοτρόπως ἐβοήθησε τὸν Ρήγαν Φεραῖον εἰς τὴν μεγάλην του ἐθνικὴν ἀποστολὴν καὶ ἐξηκοντούτης ἔδραξε τὰ ὅπλα κατὰ τὸ 1821, τὸν Λαρισαῖον Στογιαννόπουλον, τὸν Ἀμπελακιώτην Στέργιον Ἰωαννίδην, τὸν διδάσκαλον Ἰωάννην Μακρῆν, τὸν ἱατρὸν τοῦ Τυρνάβου Εὐστάθιον, τὸν Ραψανίτην Γεώργ. Δοσιάδην, τὸν ἐξ Ἄλμυροῦ Στέφανον Κομμητᾶν, τοὺς Ζαγοριανοὺς Γαλάτην, Κερασιώτην Κωνσταντῖνον, Μαγκέλον, Μπαῖλαν, καὶ τὸν Πράσινον, τοὺς Μακρυνιτσιώτας Ἀμούντσαν, Γκούστην καὶ Ἰωάννην καὶ τὸν Πηλιορείτην Τσιρόπουλον. Καὶ μὲ ὅλους αὐτοὺς συμπαρίσταται ὁ ἐκ Τσαρισάνης τῆς Θεσσαλίας Ἐπίσκοπος Ρωγῶν Ἰωσήφ, ὁ θρυλικὸς ἐκεῖνος Δεσπότης, ὁ κοινωνήσας τῶν ἀχράντων μυστηρίων τοὺς ἐλευθέρους πολιορκουμένους τοῦ Μεσολογίου, πρὸ τῆς ἀθανάτου ἐκείνης ἐξόδου των καὶ εὐρῶν τὸν θάνατον μὲ ἀπαράλλακτον τρόπον πρὸς τὸν Γεωργάκη Ὀλύμπιον καὶ ἐν μέσῳ τοῦ ποιμνίου του ὡς ποιμὴν καλὸς, θύων τὴν ψυχὴν του ὑπὲρ τῶν προβάτων του.

Καὶ εἰς τὴν χορείαν αὐτὴν πάλιν συναριθμοῦνται αἱ μορφαὶ τῶν λογίων Θεσσαλῶν, οἵτινες παρεσκεύασαν τὴν ἀποτιναξίν τοῦ ζυγοῦ τῆς δουλείας τοῦ Γένους καὶ ἀνάμεσα αὐτῶν προβάλλουν, ἐκατοντάδα δλόκληρον ἀπαρτίζοντες, κληρικοὶ καὶ λόγοι καὶ διδάσκαλοι. Νὰ οἱ Τυρναβίται μοναχοὶ καὶ διδάσκαλοι Παχώμιος καὶ Ματθαῖος. Νὰ μαζί των καὶ ὁ Τυρναβίτης ἱατρὸς καὶ συγγραφεὺς εἰς Βιέννην Δημ. Ἀλεξανδρίδης, ὁ ἐκδώσας ἐκεῖ καὶ τὴν πρώτην ἑλληνικὴν ἐφημερίδα, τὸν Ἑλληνικὸν Τηλέγραφον, καὶ ὁ Νικόλαος Πίκολος ὁ διδάξας εἰς τὴν Ἴονιον Ἀκαδημίαν. Καὶ νὰ καὶ τῆς Λαρίσης ὁ παλαιὸς λόγιος Ἀλέξανδρος Ἑλλάδιος καὶ πλησίον του ὁ Θεόκλητος Φαρμακίδης. Καὶ νὰ καὶ τῆς Τρίκκης οἱ λόγοι Παπᾶς καὶ ὁ ἱατρὸς Κωνσταντῖνος Ζαχαρόπουλος καὶ ὁ διάσημος διὰ τὴν ἀγχίνειαν του ἀρχιμανδρίτης Διονύσιος Πύρρος, ἐκ Καστανέας ἱατροφιλόσοφος, τὸν ὁποῖον ἐζήτησε τὸ 1817 ἡ Φιλόμουσος Ἐταιρεία τῶν Ἀθηνῶν διὰ νὰ διδάξῃ εἰς τὸ Γυμνάσιον Ἱατρικὴν καὶ Ἐπιστήμας. Καὶ ἀκόμη οἱ λόγοι τοῦ Λιβαδιοῦ τοῦ Ὀλύμπου Μητροφάνης Γρηγορᾶς καὶ Ἀνθιμὸς Σπαρμιώτης καὶ τὸ περικλεῆς τέκνον τῆς Ραψάνης Δημήτριος Γοβδελάς καὶ τόσοι καὶ τόσοι μετ' αὐτὸν, ὅλοι Θεσσαλοὶ, ὅλοι περιφεγγεῖς ἀστέρες τοῦ Ἐθνικοῦ μας Πανθέου.

Αὐτὸς εἶναι ὁ κόσμος ὕστερα ἀπὸ τὰς ἀποτυχίας ἄλλων ἐπαναστάσεων μὲ πρωταγωνιστὰς Θεσσαλοὺς, ὅπως ἐκείνης τοῦ ἐθνομάρτυρος Ἐπισκόπου Τρίκκης Διονυσίου τοῦ φιλοσόφου, τοῦ ὁποῖου ὁ τουρκικὸς φανατισμὸς μετέβαλε τὸ ὄνομα εἰς Σκυλοσόφου, ὅπως ἐκείνης τοῦ Θεσσα-

λου Παπάζωλη, όπως εκείνης του Θεσσαλού Βλαχάβα, παρεσκεύασε τον αγώνα του 21 με πρώτη υπογραφήν του καταστατικού της Φιλικής Έταιρείας του Θεσσαλού Ανθίμου Γαζή, εις τον οποίον ως ψυχήν της επαναστάσεως όλοι απέβλεψαν και αυτόν αλληλοδιαδόχως εκεσκεύησαν εις Μηλέας του Βόλου τα προεπαναστατικά χρόνια ό Ξάνθος και ό Τσακάλωφ, του οποίου Γαζή, όπως γράφει ό ιστορικός: «πᾶς λόγος αὐτοῦ και ἐνέργεια περι τοῦ πολέμου ἠκούετο ὡς φωνή οὐρανοῦ και ἔφερον ἡγεμονικῆς διαταγῆς τὸ κύρος.»

Δικαίως λοιπόν δυνάμεθα νά καυχώμεθα ότι με τὴν συμβολὴν και τὴν θυσίαν τοῦ Ρήγα Φεραίου και τὴν πνοὴν τοῦ Ἀνθίμου Γαζή ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1821, ποῦ ἔσωσε τὸν Ἑλληνισμόν, ἀπὸ τῆς Θεσσαλίας και ἀπὸ γνησίους Θεσσαλοῦς ἐξεπορεύθη.

Ἐν τούτοις, παρ' ὅλας τὰς θυσίας τῶν Θεσσαλῶν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ ἀγῶνος, ἐπέπρωτο ἡ πατρίς των νά μείνη ὑπόδουλος και οἱ Θεσσαλοὶ ἀγωνισταὶ νά βλέπουν τοὺς καρποὺς τῶν ἀγῶνων των ἀναπτυσσομένους ἐπὶ ἄλλων ἐδαφῶν, τῆς πατρίδος μας μὲν, ἀλλὰ ὄχι και τῆς Θεσσαλίας. Αὐτὸς εἶναι και ὁ λόγος ὁ ὑπαγορευσας τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1854, ἣτις συνεχρονίσθη με τὸν πόλεμον Ρωσίας και Τουρκίας, τὸν γνωστὸν ὡς Κριμαϊκὸν πόλεμον. Θεσσαλοὶ και τότε οἱ πρωταγωνισταί, ὁ Νικόλαος Φιλάρετος και ὁ Χριστόδουλος Χατζηπέτρος, ἦλθον νά γράψουν σελίδας δόξης εις τὰ θεσσαλικά πεδία τῶν μαχῶν, ἐνούμενος ὁ μὲν πρῶτος με τοὺς ἐντοπίους ἀρχηγοὺς Μπασδέκην, Γριζάνον και Γίδαν, ὁ δὲ δεύτερος, ὁ Χατζηπέτρος, ἀκολουθοῦμενος ἀπὸ σῶμα ἀτάκτων και τὸν ἐκ Χαλκίδος σπεύσαντα πλησίον του μετὰ τοῦ λόχου του λοχίαν Ν. Λεωτσάκον.

Ἐλπίδες και ὄνειρα, ἔθνικοὶ πόθοι και δίκαια τοῦ Ἑλληνισμοῦ, πίστις εις τὸν Θεὸν και πίστις εις τὴν Πατρίδα, συνήγειρον τοὺς ἀγωνιστὰς τῆς Θεσσαλίας τὸ 1854 και ἐξώρμησαν ἀκάθεκτοι διὰ νά γράψουν σελίδας ἡρωϊσμοῦ ἐκεῖνοι ποῦ εις τὴν σημαίαν των ἔγραψαν «1854 Ἑλληνικὴ Αὐτοκρατορία» και εις τὴν προκήρυξιν των διεκήρυξαν ἐν ὀνόματι τῆς Ἁγίας Τριάδος, πῶς εἶναι ἀποφασισμένοι νά πολεμήσουν μέχρι τελευταίας πνοῆς ὑπὲρ τῆς Ὁρθοξείας, τῆς Πατρίδος και τῆς Ἐλευθερίας.

Μάχαι εις Πλάτανον Ἀλμυροῦ, μάχαι εις τὴν πεδιάδα τῆς Καρδίτσης, μάχαι εις τὴν περιοχὴν τῆς Τρίκκης ὅπου ὁ Χατζηπέτρος κυριολεκτικῶς ἐθριάμβευσε καταλαμβάνων τὰ Μεγάλα Καλύβια. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ ἀντίδρασις τῶν ἰσχυρῶν δυνάμεων, φεῦ, τῶν καλουμένων και Προστατίδων τῆς Ἑλλάδος ἐξ ὧν ἐτελέσθη ὁ ἀποκλεισμός τοῦ Πειραιῶς και περι ὧν γνωρίζομεν ὅτι «Ἀγγλικά πλοῖα μετεκόμισον Τουρκικοὺς στρατοὺς εις Βόλον, Γαλλικά δὲ πλοῖα ἐχρησίμευσαν ὡς πρόσκοποι και προδόται τοῖς Τούρκοις», ἐματαίωσε τὸν ἀγῶνα ἐκεῖνον διὰ νά μείνη ὡς παρακαταθήκη ἔθνικὴ ἡ φωνὴ τοῦ Χατζηπέτρου γράφωντος πρὸς τοὺς ἐν Ἀθήναις: «Ἐγὼ ἀφοῦ ἔχω 6.000 ὑπὸ τὴν ὄδηγιάν μου, ἀπεφάσισα νά ἀποθάνω διὰ τὴν ἔλευθερίαν τῆς Πατρίδος μου, παρὰ νά ἐπανέλθω εις τὰ ἴδια, και ὁ Θεὸς ἂς κάμη ὅ,τι θέλει, ἐνφ' ὅλοι αἱ τουρκικαὶ δυνάμεις ἔπесαν κατ' ἐπάνω μου».

Και ἡ συμφορὰ ἐκσπᾶ εις τὴν Θεσσαλίαν ὁμοία ἀκριβῶς με τὴν συμφορὰν τῶν Ἑλλήνων εις τὸ Νεόκαστρον τῆς Μεσσηνίας κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Ὁρλώφ τὸ 1769. Εἰς τὴν Λάρισαν ὁ Ἀγγλος Πρόξενος προσέρχεται εις στρατόπεδον ἐνόπλων και συμβουλεύει νά διαλυθοῦν και τότε ἀπὸ τὰ γυναικόπαιδα ἀκούονται αὐτὰ τὰ λόγια τῆς ἀπελπισίας: «Ἀλλ' ἡμεῖς οἱ ἔρημοι, ἐξοχώτατε, τί θὰ γίνωμεν; Νά πέσωμεν πάλιν εις τὰ χέρια τῶν τυράννων μας ἄοπλοι; Ἴδέτε πῶς μᾶς περιμένουν σὰν τοὺς λυσσασμένους λύκους». Ἡ καθησυχαστικὴ ἀπάντησις τοῦ Ἀγγλου Προξένου πῶς αἱ δυνάμεις θὰ λάβουν πρόνοιαν δι' αὐτοὺς ἀπεδεικνύετο κενὸς λόγος και οἱ Θεσσαλοὶ προσεφύροντο πάλιν ὡς λεία τῶν λυσσασμένων λύκων.

Εἰς τὰ μετὰ τὸ 1854 χρόνια ὁ Ἐθνικός μας ποιητὴς Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης, ὁ τόσον συγκινηθεὶς ἀπὸ τὸν ἡρωϊσμόν τῶν Θεσσαλῶν, ὁ ὄνειροπολῆσας τὴν ἔλευθερίαν τῆς Θεσσαλίας διὰ τῶν στίχων του: «Ἀχ πότε θάλλῃ ὁ καιρὸς ὁ ἥλιος ν' ἀνατείλῃ τόσο ζεστός και φλογερός ποῦ τὸ βουνὸ ν' ἀνάψῃ. . . κι' ἡ ἔρημὴ Θεσσαλία, νά ἰδῇ τὴν νεκρανάστασιν και νά τῆνε γιορτάσῃ» ἔγραψεν ἐπὶ λέξει και τὰ ἐξῆς προφητικὰ διὰ τὴν Θεσσαλίαν λόγια: «Κατὰ τὸ 1809 συνέβη ἡ πρώτη ρῆξις τῆς ὑπογείου φλογός. Κατὰ τὸ 1821 βοή μεγάλη και σεισμός. Κατὰ τὸ 1854 νέοι μυκηθμοὶ και κλόνοι τοῦ ἡφαιστείου. Εὐτυχῆς ὅστις ἴδῃ τὴν τετάρτην και τελευταίαν ἔκρηξιν».

Πραγματικῶς ὁ Βαλαωρίτης ἐν προκειμένῳ προεφήτευσεν, διότι ἡ ἐπομένη ἐπανάστασις τοῦ 1878 ὄντως ὑπῆρξε ἡ τετάρτη θεσσαλικὴ ἐπανάστασις ἐντὸς τοῦ 19^{ου} αἰῶνος, ἀλλὰ και ἡ τελευταία.

Και ἡ ἐπανάστασις αὐτὴ τοῦ 1878 ἐδημιουργήθη ὅπως και ἡ τοῦ 1854 μέσα εις τὸ κλίμα τοῦ Ρωσοτουρκικοῦ πολέμου τοῦ 1876, ἀλλ' ἡ ἀστάθεια τῶν Κυβερνήσεων τῆς Ἑλλάδος ἄφησε τὸν πολῦτιμον χρόνον νά χαθῆ και μόλις τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1878 Ἑλληνικὸς στρατὸς ὑπὸ τὸν Στρατηγὸν Σκαρλάτον Σοῦτσον εἰσήρχετο εις Θεσσαλίαν, ἐνῶ οἱ εις αὐτὴν ἐπαναστᾶται ἦσαν πανέτοιμοι. Ὁ ἐπιλοχίας Δ. Τερτίπης με τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἄνδρας, ἀνήκων εις τὰς τάξεις τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ, εὐρίσκεται μετὰ τῶν ἐπαναστατῶν, οἱ ἐθελονταὶ εἶναι πολλοὶ και συντάσσονται καθ' ὀμάδας ὑπὸ τοὺς Θεσσαλοὺς Δ. Ἐξαρχον, τὸν Βούλγαρην, και Κολωνιάτην και ἄλλοι ὑπὸ τοὺς Βελετζίους και τὸν Ἀξελὸν και ἄλλοι πάλιν ὑπὸ τοὺς ὀπλαρχηγοὺς τοῦ Πηλίου Μπασδέκην, Γίδαν, Γαρέφην.

Και οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι συνεγείρουν τὴν Θεσσαλίαν ὀλόκληρον και ἰδρύνουν Προσωρινὴν Κυβέρνησιν ὑπὸ τὸν Ἰερώνυμον Κασσαβέτην, ἣτις και διεκήρυξε τὸ «ἀπόφασίς μας εἶναι Θεσσαλία ἐλευθέρη ἢ θάνατος» και οἱ ἴδιοι αὐτοὶ πολεμοῦν παντοῦ νικῶντες τοὺς Τούρκους και τοὺς Γκέκηδες. Πάλιν τὰ ἑλληνικὰ ὄπλα ἠκούσθησαν και εις ἓνα διήμερον διάστημα πολλαχοῦ τῆς Θεσσαλίας μάχαι συνήφθησαν, ὅπως εις τὴν Ματαράγκαν τῆς Καρδίτσης εις τὴν Ξενιαν, εις τὴν Σουρβιαν εις τὴν Ἀγίαν, εις τὸν Πλάτανον και εις τὴν Μακρυνίτσαν τοῦ Βόλου, εις τὴν ὁποίαν ἔλαβον μέρος και γυναῖκες ἀκόμη ὅπως ἡ Σουΐπαινα, ἡ Παπαθανάσαινα και ἡ θρυλικὴ κόρη τῆς οἰκογενείας τῶν ὀπλαρχηγῶν τοῦ Πηλίου Μπασδέκηδων Μαργαρίτα.

Εἰς τὸ κρίσιμον σημεῖον τῆς Θεσσαλικῆς Ἐξεγέρσεως πάντοτε τῇ σατανικῇ μεσολαβήσει τῆς διπλωματίας διετάχθη ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἡ ἀνάκλησις τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ ἐκ Θεσσαλίας και εις τὴν ὁποίαν δὲν ὑπῆκουσε μόνον ὁ γενναῖος ἐπιλοχίας Τερτίπης ἐπὶ κεφαλῆς 170 ὑπαξιωματικῶν και στρατιωτῶν, παραμένων εις τὴν ἀγωνιζομένην Θεσσαλίαν και λιποτακτῶν τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ. Πόσον πατριωτικὴ ἦτο ἡ διαγωγή τοῦ ἀπειθοῦντος πρὸς τὰς διαταγὰς τῶν ἀνωτέρων του ὑπαξιωματικοῦ ἐκεῖνου, καταφαίνεται ἀπὸ τὴν ἐπιστολὴν ποῦ ἔγραψε πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ στρατοῦ Στρατηγὸν Σοῦτσον καταλήγων με τὴν φράσιν: «Θά μείνωμεν ἴνα κατὰ δύναμιν προστατεύσωμεν αὐτοὺς (Θεσσαλοὺς) κατὰ τῶν ἐξαγριωθεισῶν μουσουλμανικῶν ὀρδῶν μέχρις οὗ ἐν Εὐρωπαϊκῷ Συνεδρίῳ ἀποφασισθῆ ἡ τύχη τῶν δούλων ἀδελφῶν ἡμῶν, θέλομεν δὲ εὐπειθῶς προσέλθει εις τὰς ἡμετέρας ἀρχὰς πρόθυμοι νά ὑποστῶμεν οἰανδήποτε ἐπιβληθησομένην ποινήν». Εὐτυχῶς ὅμως αἱ ὑποσχέσεις τῶν Δυνάμεων περὶ ἐπιλύσεως τῶν θεσσαλικῶν αἰτημάτων ἐξεπληρώθησαν, καθ' ὅσον ἀπὸ τὸν ἀγῶνα ἐκεῖνον συνεκινήθησαν οἱ ἰσχυροὶ τῆς γῆς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης και ἀπὸ τὸν ἀγῶνα ἐκεῖνον τῶν Θεσσαλῶν τὸν τέταρτον και τελευταῖον ἐντὸς τοῦ αἰῶνος ἐκεῖνου, ἀνέκλυψεν ἡ ἀπόφασίς των περὶ προσαρτήσεως τῆς Θεσσαλίας εις τὴν Ἑλλάδα, ὡς ἡ προσάρτησις αὐτὴ διετυπώθη εις τὸ γνωστὸν Βερολίνειον Συνέδριον, τοῦ

όποιου αί ἀποφάσεις ἐξετελέσθησαν κατὰ τὸ ἔτος 1881, ὅτε ἡ Θεσσαλία μετὰ μικροῦ μέρους τῆς Ἡπείρου περιήλθεν εἰς τὸ Βασίλειόν μας.

Εὐτυχῶς οἱ Θεσσαλοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἶδον τὴν πατρίδα των ἐλευθέραν· εὐτυχεῖς οἱ Πανέλληνες διότι τὸ Βασίλειόν μας διὰ τῆς προσαρτήσεως τῆς Θεσσαλίας ἀνέκτησε τόσον ζωτικὸν χῶρον ἐκ τῶν παλαιῶν ἐδαφῶν του, ἀπέκτησε τὸν σιτοβολῶνα τῆς χώρας, ἀπέκτησε δύναμιν καὶ ἰσχὺν ἀλλὰ καὶ πρὸς τούτοις τὴν πεποίθησιν τῶν Ἑλλήνων, ὅτι ἡ περὶ τῆς πατρίδος μας Μεγάλη Ἰδέα δὲν ἦτο ἔκφρασις κενῆ σημασίας, ἀλλὰ μία πραγματικότητα, ἡ ὁποία ἐξηκολούθησε τὰ θαύματά της καὶ ὦν πρῶτον, μετὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Θεσσαλίας, ὑπῆρξεν ἡ προσάρτησις εἰς τὴν ἀθάνατον πατρίδα μας διὰ τοῦ αἵματος τῶν ὑπερόχων τέκνων της, τῆς Ἡπείρου, τῶν νήσων τοῦ ἀρχιπελάγους καὶ τῆς πολυπαθοῦς Μακεδονίας μας.

Προηγουμένως ἀνεφέραμεν τοῦ Ἐθνικοῦ ποιητοῦ μας Βαλαωρίτου καὶ τόσον συγκινηθέντος ἐκ τῶν περιπετειῶν τῆς Θεσσαλίας, νομίζω δὲ ὅτι θὰ ἦτο παράλειψις ἂν, ὡς ἐν ἐπιλόγῳ, δὲν ἐπαναλαμβάνομεν, ὅσα ὁ μέγας αὐτὸς ποιητὴς ἔγραψεν εἰς τὸ ὑπέροχον ποίημά του διὰ τὸν Θεσσαλὸν ἥρωα Θύμιον Βλαχάβαν, τὸν ὁποῖον, κατὰ τὰ φρικτὰ βασανιστήρια ποῦ ὑπέστη ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, τὸν παρουσιάζει ἐξομολογούμενον εἰς τὸν πνευματικὸν του ὄταν ἐκεῖνος τὸν ἐρωτᾷ: «Παῖδί μου, μὴν ἁμαρτάνης; Ἀνάμεσα στὸν πόνο μὴ σοῦφυγε παράπονο; μὴ δάκρυ; μὴ κατάρρα;» ἀπαντᾷ ὁ Βλαχάβας μετὰ τὰ λόγια:

«Ὁχι, πατέρα, πίστεψε. Δὲν μοῦφυγε ἓνας λόγος, πὺν νᾶτανε βαρύνωμο γιὰ τὴ σκληρὴ μου μοῖρα. Ἐπὲς τὸ βράδυ μοναχὰ μοῦ πέρασ' ἀπ' τὴ μνήμη τὸ αἶμα τ' ἀξετίμητο τοῦ Ὀλυμπού, τοῦ Πίνδου γιὰτι πατέρα, ἠθέλησα νὰ ἰδῶ τὴν Θεσσαλία ἐλεύθερη στὰ σύγνεφα νὰ σηκῶσῃ τὸ κεφάλι. Πνευματικέ, τί ὄμορφη ὁποῦναι ἡ Θεσσαλία! Ἐπὲς τὴν ὄνειρεύτηκα, τὴν εἶδα στ' ὄνειρό μου, σὰ μιὰ παρθένο ἀγγελικὴ τὰ μαῦρα φορεμένη. Ἐχτύπησ' ἡ καρδούλα μου. . . ἀστόχησα τὸν Πλάστη κι ἐδάκρυσε τὸ μάτι μου. Μὴν ἔκαμ' ἁμαρτία;»

Καὶ εἰς τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Βλαχάβα ἀπαντᾷ πάλιν ὁ πνευματικὸς οὕτω πως:

«Ὁχι, παιδί μου, μὴ φοβοῦ, τὸ αἶμα τὸ δικό μας σὰν τὴ βροχὴ τῆς ἀνοιξῆς τὸ χῶμα θὰ ποτίσῃ, γιὰ νὰ φυτρώσῃ ἐλευθερία, ἐπλάκωσεν ἡ ὥρα. Ἐμεῖς θεὸ νὰ κοιμώμεθα βαθεῖα βαθεῖα στὸ μῆμα καὶ θεὸ ν' ἀκοῦμε τὴ βοή τοῦ φοβεροῦ πολέμου, τὸν κρότο, τὴν ποδοβολή, τὴ χλαλοὴ τῆς νίκης ἐπάνω ἀπὸ τὸ χῶμα μας νὰ τρέχῃ, νὰ διαβαῖνῃ καὶ τὰ παιδιὰ μας θάρχωνται ἐλεύθερα, Βλαχάβα, νὰ μᾶς σχωροῦν στὴν Ἐκκλησιά καὶ νὰ μᾶς μνη- [μνεύουν].»

Καρποθέντες ὅλοι ἡμεῖς οἱ νεώτεροι τῶν ἀγῶνων τῶσων καὶ τῶσων μαρτύρων καὶ ἡρώων διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Θεσσαλίας διὰ τῆς σημερινῆς ἐπισήμου συγκεντρώσεως καὶ ἑορτασμοῦ τῆς ἐλευθερίας της καὶ πάντοτε καὶ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τοῦτο ἔχομεν τὸ καθῆκον ὡς ἀπόγονοι των: Νὰ μανθάνωμεν τὴν ἱστορίαν τῶν ἀγῶνων των· νὰ θαυμάζωμεν αὐτοὺς διὰ τὰ κατορθώματά των καὶ μετὰ εὐλάβειαν νὰ τοὺς μνημονεύωμεν.

Μὲ τὸν τόπο ἐτοῦτο, τὴν ἅγια καὶ λατρεμένη Τρικαλινὴ γῆ, μετὰ συνδέουσαν στενωτάτοι δεσμοί, κυριολεκτικὰ δεσμοὶ αἵματος. Εἶναι ἡ δοξασμένη αὐτὴ γῆ, ἡ γῆ τῶν πατέρων μου, ὅπου πρωτόειδα τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, ἀναστήθηκα καὶ πέρασα τὰ καλύτερα—χρονολογικὰ—χρόνια τῆς ζωῆς μου.

Ζυμώθηκε ἡ ὕπαρξις καὶ ἡ δημιουργία μου, μετὰ τὸν τόπο αὐτό. Ἐξήσα ἔντονα τὶς χαρὲς του, πόνεσα στὶς λύπες του, ἔνοιωσα ἀγωνία στὶς κρίσιμες στιγμὲς του. Ἀγωνίστηκα μετὰ τὶς φτωχὲς μου δυνάμεις, σὰν μιὰ ἀνώνυμη μονάδα, στὸ πλῆθος τῶν μαχητῶν, στοὺς ὠραίους καὶ στοὺς δύσκολους ἀγῶνες τῶν καιρῶν μας, ἐνθουσιάστηκα μετὰ τὶς νίκες, πικράθηκα στὶς ἀτυχίες.

Ἄν βιοτικὲς κι' ἄλλες ἀνάγκες, μ' ὠδήγησαν πρὶν λίγα χρόνια στὴν πολύβοη πρωτεύουσα, δὲν ξεχνῶ, κι οὔτε θὰ ξεχάσω ποτὲ τὴν ὄμορφη, τὴ γραφικὴ, πράσινη πατρίδα μου. Εἶμαι περήφανος γιὰτι εἶμαι Τρικαλινός. Νοιώθω τιμὴ γιὰ τὴ θεσσαλικὴ μου καταγωγὴ. Ὁ νοῦς κι' ἡ καρδιά μου, βρίσκονται ἐδῶ, κοντὰ σας. Φλιτουρίζει ἡ καρδιά μου ἐνθουσιαστικὰ στὰ χαρμόσυνα ἀπὸ δῶ ἀγγέλματα κι' ὁ νοῦς φτερουγίζει, νοσταλγικὰ, σὲ κάθε δημιουργικὸ μῆνυμα ἀπὸ τὰ Τρίκαλα.

Ἔτσι μιὰ τιμητικώτατη γιὰ μένα πρόσκλησις τοῦ λαμπροῦ φίλου καὶ ἐξοχοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ἀκαταπόνητου ἐργάτου γιὰ τὸ καλὸ τοῦ τόπου, τοῦ Δημάρχου μας κ. Γιάννη Μάτη, νὰ βρεθῶ, ἔστω καὶ γιὰ λίγο, πάλι κοντὰ σας, ἀνάμεσα σ' ἀγαπημένα πρόσωπα, μετὰ συγκίνησε συγκλονιστικὰ, μετὰ δόνησε κυριολεκτικὰ. Ἐκανα, πιστέψτε το, τεράστιες προσπάθειες, γιὰ νὰ υπερπηδήσω μεγάλες καὶ πολλαπλὲς δυσχέρειες ποῦ ἔχουν δημιουργήσει οἱ ἀτεγκτες ἀνάγκες τῆς βιοπάλης, γιὰ ν' ἀνταποκριθῶ στὴν τιμὴ ποῦ μοῦ γίνε. Τόθελα νᾶρθω. Ἐνοιωθα σὰν πνευματικὸ ἀναβάπτισμα στὴν κούρασι, σὰν τόνωσι γιὰ τὴν συνέχισι τοῦ καθημερινοῦ ἀγωνιστικοῦ κοπιαστικοῦ πλαισίου, τὴν ἐπικοινωνία μαζί σας κι' εἶμαι πολὺ εὐτυχισμένος ποῦ τὴν πέτυχα.

Περνάει σὰν στολίδι λαμπρὸ στὸ ἡμερολόγιο τῆς ζωῆς μου, ἡ συμμετοχὴ στὴ σημερινὴ γιορτινὴ, ἱστορικὴ μέρα. Μαζί σας, γιορτάζω τὴ φωτεινὴ ἀνοιξιάτικη 3ῃ Μαΐου τοῦ 1962, τὴ μεγάλη ἐπέτειο τῆς ἐλευθερίας μας. Πρὶν 3 μῆνες ἀκριβῶς, στὴν Ἀθήνα, μίλησα, ἀνταποκριθεὶς σ' ἄλλη μιὰ τιμητικώτατη πρόσκλησις γιὰ τὴν ἐπέτειο τῆς συμπληρώσεως 80 χρόνων τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Θεσσαλίας μας. Μοῦ τὸ εἶχαν ζητήσει τὰ θεσσαλικά νιάτα, ἡ χρυσὴ ἐλπίδα γιὰ τὸ καλύτερο αἴριο, ποῦ σπουδάζουν στὴν πρωτεύουσα. Συγκινήθηκα ἔντονα καὶ πρόσφερα ὅ,τι μπορούσα. Τώρα μιλῶ στὰ Τρίκαλα. Στὴν ιδιαίτερη πατρίδα μου. Στὶς ἄλλες πόλεις θὰ μιλήσουν ἄλλοι, πιὸ δεξιότεχες, πιὸ δυναμικοί. Γιὰ τὰ πλαίσια καὶ τὴ συνεισφορά μας στὸν γενικώτερο θεσσαλικὸ ἀγῶνα γιὰ τὴν ἀπόκτησι τοῦ πολυτιμοτέρου ἀγαθοῦ, τῆς ἐλευθερίας μας, ποῦ βγαλμένη ἀπ' τὰ κόκκαλα τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά, μᾶς ἔδωσε τὶς δυνατότητες, παράλληλα πρὸς τὴν ἀδυσώπητη καὶ διαρκὴ μάχη γιὰ τὴ διατήρησί της, γιὰ ἀνελιξεις καὶ κατακτήσεις, στὸν τομέα τοῦ καλοῦ, τῶν βιοτικῶν ἀναγκῶν, τοῦ πολιτισμοῦ, τῶν ἀνέσεων, τῶν ἐπιτευγμάτων τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου.

Αἰσθάνθηκα τὸ τρομερὸ βάρος τῆς εὐθύνης, γιὰ ὅ,τι μοῦ ἀνέθεσαν καὶ δέχτηκα. Νὰ ἐμφανιστῶ μπροστὰ σας καὶ νὰ μιλήσω, γιὰ μιὰ ἐπέτειο ἱστορικὴ, μετὰ τόση αἴγλη καὶ τόσο δυναμισμό. Ἐπεστράτευσα καὶ τὰ τελευταῖα κομμάτια τῶν φτωχικῶν μου δυνάμεων. Ἐδῶσα ὅ,τι καλύτερο ἔχει τὸ εἶναι μου, γιὰ νὰ ἀνταποκριθῶ στὶς προσδοκίες σας. Στηρίζομαι στὴν ἐπιείκεια, ποῦ δικαιολογεῖ ἡ ἰδιότης τοῦ συμπατριώτου σας, γιὰ τὴν κρίσι σας. . .